

„Fram, fram! Kristmænd,
Korsmænd, Kongsmænd!“

St. Olaf.

„Ret og Sandhed.“

Katholsk Tidende.

Dette blad udkommer hver søndag og betales med 1 krone pr. kvartal (porto iberegnet). Abonnement modtages i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland paa alle postkontorer, men for Kristianas og for andre end forannævnte landes vedkommende i St. Olafs Trykkeri, Akersveien nr. 4, Kristiania. — Bekjendtgjørelser betales med 10 øre pr. petittlinie.

Hvad vi vil.

Med nærværende nummer begynder „St. Olaf“ egentlig at udgaa fra det norske apostoliske Præfekturs trykkeri som en katholsk tidende. Idet den vælger St. Olaf til sit navn og istemmer hans løsen, stiller den sig under denne vor norske skytspatrons banner. Og det sker fuldt berettiget, da vor lære er hans tro, Norges ældgamle legale religion, der ved vold og list er bleven vore i troen fraskilte landsmænd røvet — den, vi nu ved „ret og sandhed“ vil søge dem gjenerhvervet.

Vor nærmeste opgave er at bevare de i Norges præfektur boende katolikere i deres religion — en opgave, der er saa meget mere nødvendig, som mange opholder sig paa steder, hvor ingen katholsk prest og station er, saa de sjelden kan komme i berørelse med Kirken, med katholsk liv og katholske udtalelser, medens det daglige samkvem med anderledes troende let sløver deres sans og blikket for, at Kirken er Kristi eneste sande kirke, dens lære derfor den enesaliggjørende. Tillige vækker vi da den enhedsfølelse, der altid gaar haand i haand med, at man føler sig som katolik, og vi stræber at knytte sambaandet imellem os saa fast som mulig.

Imidlertid, den katholske Kirke er, som allerede dens navn katholsk o: almindelig antyder, et saa at sige kosmopolitisk samfund, saa der ikke kan tænkes nogen særlig norsk catholicisme eller nogen særegen norsk kirke. Derfor maa vor enhedsfølelse og sambaandet række ud over landets grænser, selv til verdens fjerneste egne, hvor vore trosbrødre bekjender vor fælles moder, den katholske Kirke. Derved faar ogsaa begivenhederne i udlandet interesse, og det ikke blot de rent religiøse, men ogsaa de politiske, navnlig forsaavidt de berører katolikkerne og deres stilling.

At vi stedse vil søge at kjæmpe katolikernes berettigede krav frem til offentlig anerkjendelse, er selvsagt.

En næste grund til vort blads fremkomst er den, at Kirken og dens katholske lære, ikke mindst hertilands, gjøres til gjenstand for saa mangfoldige ubeføiede angreb saavel i litteraturen og pressen som fra de mange protestantiske prædike- og lærestole, uden at dagspressen i tilstrækkelig grad tilsteder os blot at imødegaa saadanne angreb, endsige med den ønskelige fynd. Vort blad vil nu søge at raade bod paa dette onde og bidrage sit til, at man ogsaa hertilands skal tabe lysten til offentlig at fremføre hine angreb, naar man nemlig gjør den erfaring, at man ved dem kun stiller sig selv blot.

Ved siden af den løbende polemik, som er slet og ret forsvar, gaar den store polemik, i hvilken vi henleder opmærksomheden paa forskjellighederne imellem den katholske og de protestantiske opfatninger af kristendommen. Vi skal her stræbe at oplyse især vore modstandere, men samtidig tillige vore medtroende om, hvad der faktisk læres af begge parter, og fremstille dette saa klart, at enhver allerede i sagens eget lys kan dømme om, paa hvilken side ret og sandhed er. Det er saaledes væsentlig sagen selv, vi lader komme til orde i denne del af vor polemik, og skal vi af den grund bestræbe os for at holde alle personligheder udenfor. Ja vor polemik skal endog, saa ofte det lader sig gjøre, faa et rent fredsommeligt anstrøg, idet det forhaabentligvis ved nærmere bekjendtskab med den katholske lære vil blive enhver tænkende klart, at Kirken har den hele og fulde sandhed, der ikkun er tilstede brudstykkevis hos sekterne, hvis lære derfor altid maa faa noget utilfredsstillende ved sig, der bevirker, at de ligesom af sig selv ubevidst længes tilbage til den helhed,

hvori de har sin sande forklaring. — At fremstille catholicismen som den enhed, hvori alle de gaader, sekterne forgjæves tumler med, har fundet sin endegyldige løsning, skal saaledes være vor stræbens høieste maal, og i tillid til, at det skal lykkes os idetmindste nogenlunde at naa dette maal, er det, vi tillader os at indbyde selve vore modstandere til abonnement. Det maa dog sikkert ligge i enhver ædeltænkende og uhildet mands interesse at lære den saa hidsig angrebne sag at kjende, ikke længer blot igjennem udenforstaaendes tidt hadske, tidt af uvidenhed vrang fremstillinger, men igjennem dens egne udtalelser. Og hvilken tro eller mening end vore modstandere har, maa dog enhver have vilje til at søge sig paalidelig oplysning om, hvor den religiøse sandhed findes. Thi dette er en pligt, selve naturloven paalægger: uden fordom at søge sandheden, og uden vægring at følge den, saasomt man er kommen den paa Spor.

NB. Ved aargangens slutning følger titelblad og indholdsfortegnelse, saa abonnenter, der har opbevaret bladene, kan lade sig aargangen indbinde som et hele, hvad vi tillader os at anbefale, da de fleste artikler har blivende værd.

Bestilling paa bladet, betalinger, korrespondancer, meddelelser o. s. fr., bedes adresserede **kun** til:

St. Olafs trykkeri,
Akersveien 4, Kristiania.

Politisk oversigt.

Det svenske hof har for tiden besøg af storhertugen og storhertuginde af Baden, vor kronprinsesses forældre. Man forventer dennes snare nedkomst.

I Lomma er der udbrudt saa alvorlige arbeideruroligheder, at man har maattet beordre en afdeling husarer derhen til ordenens opretholdelse.

Førrige mandag blev den danske rigsdag sluttet, uden at enighed angaaende finansloven er opnaaet mellem thingene. Kong Kristian har derfor bemyndiget regjeringen til at opkræve de bestaaende skatter og provisorisk at afholde de til statsstyrelsens forsvarelige førelse nødvendige udgifter, dog ikke udover det forelagte budget.

Ved de sidste kommunale valg i Kjøbenhavn seirede høire aldeles.

De tyske avisskrivere er i stor ophidselse. Næsten som én mand havde de forlangt, at den strenge undtagelseslov imod socialisterne skulde erstattes af en passende tilføielse til den alm. straffelov. „Godt“, siger fyrst Bismarck, og forelægger en saadan „tilføielse“, at regjeringen efter behag kan lukke munden ikke blot paa socialistiske men overhovedet paa alle

blade og forsamlinger og saaledes kvæle enhver offentlig modstand imod dens politik. Til al lykke har han ringe udsigt til at sætte denne lov igjennem i rigsdagen, hvor vant hans saakaldte Cartellparti end er til at gaa i ilden for ham.

Regjeringskommisær Wissmann, der har i hverv at gjenindføre det fordrevne østafrikanske handelsselskab i de landsdele, sultanen af Zanzibar havde overladt det, og tillige at modarbejde slavehandelen, er indtruffen i Zanzibar med sin expedition. Imidlertid søger tyske og engelske krigsskibe at forhindre slavehandelen ved kysten.

I Østerrige ser det ud til, der skal blive sat en stopper for den kirkefiendske, liberale skolesvindel. Efterat den katholske befolkning ved en sand storm af petitioner har forlangt en egte kristelig skoleopdragelse gjenindført, gav fyrst Lichtenstein nylig denne fordring udtryk i rigsdagen ved en saa kraftig tale, at undervisningsministeren saa sig tvungen til at indrømme nødvendigheden af en forbedring paa det omraade. De hidtil almægtige Israels børn sidder derfor ved alle rigets floder i graad. Deres smerte er saa meget større, som „de forenede kristnes parti“ har tilføiet de jødeliberale et grundigt nederlag ved de kommunale valg i Wien — for første gang i lange tider. Desuden vil der i dagene fra 29de april til 2den mai blive afholdt en østerrisk katolikforsamling for at tilvejebringe en ordnet kamp imod liberalismen.

Under store uroligheder har den ungarske første-minister Tisza omsider sat en ny forsvarslov igjennem, den 1ste april. Mest larm imod ham gjorde den haabefulde magyarske universitetsungdom, der gjorde bedre i at passe sine skolebøger end befatte sig med politik.

Det franske folk er endelig kjed af en revolutionær republik og ser sig til afveksling om efter en diktator. Man venter at have fundet ham i den stortalne, afsatte general Boulanger. I utrolig forblindelse rækker monarkister og Buonapartister hinanden haanden for at bringe ham til roret — ethvert parti i det stille haab om at kunne bruge hans seier for sit eget parti. Da den imod Tyskland stilende patriotliga traadte for ivrig i skranken for Boulanger, har regjeringen opløst den og sat dens formænd under tiltale; retssagen begyndte den 2den april under stort tilløb. Regjeringen vilde ogsaa sætte Boulanger under lukke som statsforbryder; men den tapre general syntes bedre om at fortrække og fra sin dækkede stilling i Brüssel bombardere sine modstandere med proklamationer. Det er lyse forhold, under hvilke man den 5te mai vil aabne den til forherligelse af den store revolution foranstaltede verdensudstilling i Paris.

I England kjæmper endnu bestandig de liberale Gladstonianere forgjæves imod de haardnakkede konservative for det katholske Irlands frigjørelse fra det ulidelige tryk, det allerede i aarhundreder sukker under. Dog vender den offentlige mening sig mer og mere til gunst for Irland. Medens slaveriet opretholdes i Irland, besluttede underhuset den 27de mars at faa en konferens i stand til afskaffelse af slaveriet i Afrika. Vistnok er det smukt, at England deltager i

dette af kardinal Lavigerie prædikede korstog, men følgerigtigt er det ikke. Fyrst Bismarks søn har været i England for at forhandle om slavespørgsmaalet.

„Vil du have fred, saa bered dig til krig“, tænker **Rusland** og forøger sine finansers svindsot ved oprettelse af 385 batailloner. Men faar man end fred udtil, hersker der ikke fred indadtil. Det er ikke længe siden, at man igjen opdagede en nihilistisk sammensvergelse, og at der blev gjort forsøg paa at faa et tog, som bragte keiserparret fra Petersborg til Gatschina, ud af skinnerne. Hvad angaar den religiøse fred, er der gjort et betydeligt skridt, idet regjeringen endelig viser sig rede til at træffe en mulig overenskomst med Paven til fordel for den katolske Kirke i det stakkars Polen.

Da den **hollandske** konge Vilhelm III. ligger for døden, skal dronning Emma overtage landets styrelse som regentinde, da kronprinsesse Vilhelmine endnu er mindreaarig.

I **Luxemburg** overtager den afsatte hertug Adolf af Nassau foreløbig regjeringen, da han er tronarving.

Belgien lider atter meget under arbeideruroligheder. Virkelig har man ogsaa gjort uhyre lidet for arbejderne der; men den nuværende katolske regjering har taget sig af sagen.

Dronning-regentinden af **Spanien**, Kristina, havde d. 27de mars en ærebesøg i St. Sebastiano med dronning Viktoria af England.

Den i spidsen for den **italienske** regjering staaende kirkeforfølger Crispi søger forgjæves at bringe de elendige finanser flot. Saaledes hevner kirkeplyndringen sig. Hans frække adfærd ligeoverfor Paven og Kirken dadles nu endogsaa af den erkeliberale Nicotera. Italien faar ikke ro, før paven kommer til sin ret igjen.

Den **schweiziske** regjering indbyder alle regjeringer til en konferens til afskaffelse af søndagsarbejde og ordning af kvinde- og børnearbejde.

Den aftaklede og aftaktede **serbiske** kong Milan er paa besøg hos den tyrkiske sultan, medens formynderregjeringen, der omgiver hans mindreaarige søn Alexanders trone, styrer statskibet over imod den russiske bred og snart vil modtage besøg i Belgrad af den Milan fiendtligsindede fyrste af Montenegro. Østerrige er ikke glad derover, da det ser sit Bosnien truet.

Rumænien har udraabt prins Ferdinand af Hohenzollern til sin barnløse konges efterfølger. Ministeriet har indgivet sin demission den 3die ds.

I **Tyrkiet** sker der tegn og underlige gjerninger: den altid tomme statskasse har nemlig betalt Rusland den forfaldne del af sin krigsgjæld.

Harrisson, den nye præsident for **De forenede stater**, har just travlt med at uddele den fede embedskage blandt sine republikanske partifæller. Da statskassen er overfyldt, agter man at anbringe pengene med nytte i en staselig krigsflaade.

Nylig var en sendefærd fra sultanen af **Marokko** i Berlin, og til mai ventes allerede en igjen. Dens

formaal er at anskaffe maskiner til indrettelse af en **vaabenfabrik**. — Da **Marokko** vilde formene englænderne at anlægge en telefonlinie i landet, beordrede John Bull et krigsskib did, og sultanen maatte slaa sig tiltaals.

Schahen af **Persien** havde indrømmet England nogle fordele med hensyn til baneanlæg og skibsfart. Men Rusland, denne Englands bestandige medbeiler i Asien, nedlagde indsigelse; og for at faa ro, forpligtede schahen sig til for fremtiden ikke at bevilge nogen jernbanekoncessioner uden Ruslands samtykke; desuden gav han Rusland ret til seilads paa samtlige tre floder, der udmunder i det kaspiske hav. For at komme sig efter forskrækkelsen vil schahen nu gjøre en lystreise over Petersborg, Berlin, Paris, London, Wien, Pest, Belgrad, Konstantinopel og Bukarest. Til at gjøre en afstikker til Skandinavien er her ham vel for koldt.

I **Kina** hersker stor hungersnød. Shantungdistriktet bliver næsten aldeles mennesketomt; daglig begaar hundreder selvmord for at undgaa den langsomme dødsqual. Dette afholdt dog ikke den unge keiser fra at bortdødsle henved 30 millioner kroner paa et nys afholdt bryllup.

Mikadoen (keiseren) af **Japan** arbejder i det sidste halve snees aar med damp paa at skaffe sit land civilisationens goder. 11te februar offentliggjorde han en forfatning, der næsten ganske er udskreven af den tyske. Og for at heller ikke det ydre anstrøg skal mangle, anlagde keiserinden fra den dag af evropæisk toilette, hvori selvfølgelig de japanesiske damer kappes om at efterligne hende. Det bedste ved det hele er, at kristendommen nu kan frit udvikle sig i riget.

En ond stjerne synes at svæve over **Samoaerne** nede i sydhavet. Skjønt disse øer kun er ubetydelige og neppe tæller 40,000 uciviliserede beboere, holder dog Tyskland, England og De forenede stater dem for betydelige nok til at strides dygtig om dem flere aar allerede. Det er øernes vigtige beliggenhed som handels- og kulplads, der er grunden til stridighederne. Navnlig i den sidste tid er disse voksede, efterat Tyskland havde afsat og bortført kong Malietoa, der var ugunstig stemt overfor dets interesser, og i hans sted indsat Tamatase samt bekjæmpet dennes modstander Mataafa med væbnet haand. For at gjøre en ende paa tvisten, skal der om nogle faa uger i Berlin aabnes en forhandling imellem de tre magter. Og nu trænger pludselig den skrækelige efterretning ind i fredsglæden, at tre tyske og tre amerikanske krigsskibe og samtlige handelsskibe, som laa ved Samoa, er gaaede under i en frygtelig orkan den 16de mars, hvorved en stor masse mennesker omkom.

Abyssinien. Negusen (kongen) er død af et saar, han havde faaet i kampen imod derwischerne.

Gudstjenesten i St. Olavs Kirke i Kristiania.

Søndag d. 7de: kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 højmesse med prædiken. — Kl. 5 andagt med katekese.
Onsdag: kl. 6½ fasteandagt med prædiken.
Fredag: kl. 6½ korsveilandagt.

Ugekalender.

Søndag d. 7de april, passionssøndag (Epist.: Hebr. 9, 11—15; Evang.: Joh. 8, 46—59). — Mandag. Dionysius, martyr. — Tirsdag. Prochorus, martyr. — Onsdag. Mechtildis, jomfru. — Torsdag. Leo den store, pave. — Fredag. Vor Frues smerters fest. — Lørdag. Hermenegild, martyr.

Søndag d. 14de, palmesøndag (Epist.: Philipp. 2, 5—11; Evang.: Matth. 26 og 27).

Passionssøndag.

Nærværende søndag peger ved sit navn, lidelses-søndagen, hen til hin store dag, paa hvilken verdens forløsning fuldbyrdes ved den syndfrie yppersteprests hengivelse af sig selv som et lydeløst offerlam paa korsets alter.

Om dette uforlignelige offer taler idag st. Paulus i sin epistel til Hebræerne (9, 11—15), idet han paaminder om, hvorledes Kristus vandt os en evig forløsning ved at frembære sit eget blod for den hl. Trefoldigheds trone og derigjennem frigjøre vor slegt fra syndens døde gjerninger til, levende i og ved Guds naade, at tjene Ham, den levende Gud, og derved opnaa den evige arv, om hvilken forjættelse er os given. Formedelst dette sit offer blev Kristus den nye pagts midler. Men alt dette var kun muligt, fordi Han var den syndfrie. Den, som ikke vidste af synd, har Gud gjort til synd for os (2 Kor. 5, 21): forsaavidt nemlig Han var det Guds lam, som bærer alverdens synder.

Selv optræder Kristus i dagens evangelium (Joh. 8, 46—59) med spørgsmaalet: „Hvo af eder kan overbevise mig om nogen synd?“ Det er farisæerne, Han umiddelbart taler til; dem, Han i de forudgaaende vers har stemplet som djævelens børn, da de beraabte sig paa at være Abrahams. Og nu fremfører Han et bevis: var I Guds børn, maatte I hade synderne; men eftersom I ingensomhelst synd kan paavise hos mig og dog hader mig, er det klart, at I hader mig formedelst sandheden, jeg taler — fordi nemlig Kristus optraadte som Guds søn, og som en ivrer for sandhed og ret.

Den opfordring, Kristus stiller, viser stor sikkerhed, da intet menneske, men ene Gud, kan rette et sligt spørgsmaal til hele verden uden fare for at beskjemmes. Tillige aabenbarer den Hans store mildhed: Han kan retfærdiggjøre syndere og gaar desuagtet i rette med synderne, for at de skal bekjende, at Han selv er pletfri.

Kristus vidner kun sandhed, og enhver, som er af Gud — ikke den, som blot er skabt af Gud, men enhver, som lader sig drive af Hans aand — hører Guds ord med sin sjæls øre, saa han fatter det, griber og fastholder det med sin frie vilje og sætter det ud i gjerning ved sit levnets stadige retfærdighed. Derfor hørte paa slig

heldbringende maade farisæerne ikke, trods det, at de hørte med sit legemlige øre; thi de var ikke af Gud, dreves ikke af den hellige, men den onde aand. Og dette samme gjælder ogsaa om dig, min ven, saafremt du ikke lægger vind paa, trofast at leve overensstemmende med det religiøst sande og gode, du har lært; og uden det hjælper det lige saa lidt at beraabe dig paa, at du er kristen, er katholsk eller „evangelisk“ eller hvadsomhelst andet, som det nyttede farisæerne at beraabe sig paa, at de var Abrahams børn. Vil nogen for sin egen ros skyld have sikkerhed for, om han er et Guds barn, da søge han den i følgende samvittighedsspørgsmaal: Hører jeg villig Guds stemme ogsaa i ting, der er min lyst imod? stræber jeg ærlig at følge stemmen?

Straks lagde jøderne for dagen, at de ikke var Guds børn; istedenfor at anstille selvprøvelsen, svarede de Frelseren: „Siger vi ikke med rette, at du er en samaritan og har en djævel?“ Navnet samaritan brugte de som et skjeldsord imod Vorherre; de kaldte Ham for en af dem, der halvveis holdt jødedommen samt dens lære, havde arbejdet paa at tilintetgjøre Jerusalems tempel, og siden stadig bevaret et fiendsk sindelag imod jødefolket. Men Jesus lader beskyldningen om at være en samaritan staa hen; for der ligger i det ord ingen virkelig krænkelser.

At Jesus havde djævelen, sagde de med henblik paa Hans ophøiede tale om at være kommen ned fra himmelen, have Gud til fader, at ville give menneskene sit kjød og blod til sand spise; og med henblik paa de store, unegtelige gjerninger, om hvilke Hans fiender sagde, at Han virkede dem ved Beelzebub, djævelens øverste. Jesus ytrer ingen vrede over fornærmelsen; rolig og værdig svarer Han: „Jeg har ingen djævel“; hvad Han yderligere hævder Joh. 14, 30: Denne verdens fyrste kommer, men i mig har han ingen del. Ogsaa til ham tør Kristus rette udfordringen: Kan du overbevise mig om nogen synd?

„Men jeg ærer min fader, og I vanærer mig“. Det, hvorom her er tale, at Kristus ærer Faderen med, er afvisningen af, at de, der var fulde af sving og hyklery, skulde betragte sig som Guds børn. Og desuden — vil man tage sagen, som den strengt taget er, saa ærede alene Kristus Faderen tilfulde. Thi kun den, som ærer alt, hvad Gud ærer, ærer Ham fuldtud; og hvo der ærer noget, som Gud foragter, vanærer Ham. Men desforuden vanærede hine onde mennesker, til hvem Jesus taledede, Ham, den mandvordne retfærdighed, visdom og hellighed, ved at haane, krænke og angribe Ham.

Men Jesus siger os, hvordan han bærer den ubillige medfart, og giver os derved vinket om, hvordan vi har at bære lignende: „Jeg søger ikke min ære; der er En, som søger og dømmer den.“ Dermed vil Jesus sige: Det er grundet paa mit forhold til Gud, at I behandler mig slig, og derfor kommer I til at staa Ham til regnskab; thi Han vidnede ved Jordan og paa Thabor: Denne er min søn, den elskelige, i hvem jeg har mit velbehag. Og Han skal dømme i min sag, hævde min ære. Fra det øieblik af, at dette er sket, er al dom overgivet Sønnen, og jeg skal dømme alverden — eder med.

Overvei nu, min ven, hvorvidt du kan tale, som Jesus idag taler! Tør du sige til folk og til djævelen: „Hvo af eder kan overbevise mig om nogen synd?“ Sikkert ikke! Tusender af synder — store eller smaa — lader sig paavise hos dig. Tør du da sige: „Jeg ærer fuldtud min Fader?“ Saalænge du ikke kan sige, at du ingen synd begaar, maa du svare nei; men ét tør og skal du svare: Jeg stræber at ære min Fader; jeg stræber og kjæmper for at beseire det onde i mig og udenfor mig.

Kristus er den, som skal dømme os alle; men st. Paulus giver os en anvisning til at undfly den kommende vrede: Dersom vi dømmer os selv, dømmes vi ikke (1 Kor. 11, 31). Eller for at bruge Salomos udtryk: Den, som bekjender sine overtrædelser og afstaar fra dem, skal faa barmhjertighed (Ordsp. 28, 13).

Naaden hertil forhverve os ved sin forbøn hin smertefulde moder, om hvem Simeon spaaede, at et sværd skulde gjenneborde hendes sjæl. (Luk. 2, 35).

Galileo Galilei.

Kristiania „Mrgblid“. af 23de mars bragte en artikel: „Gaar jorden en hurtig afkjølingsperiode imøde?“ I denne omtales den store italienske naturforsker Galileis forhold til Kirken som følger:

„Flere af den store forskers opdagelser blev mødt med vantro af den katolske Kirke, der ikke alene erklærede enkelte af hans skrifter for kjætterske, men endogsaa holdt den berømte mand fængslet og søgte at tvinge ham til at afvige fra sine meninger om det kopernikanske system. Han blev endog tvungen til med haanden paa evangeliet knælende at afsverge troen paa dette system. Da han reiste sig, skal han imidlertid, beskjæmmet over at have svoret mod sin bedre overbevisning, have stampet med foden og fremmumlet med undertrykt raseri: „Men jorden bevæger sig dog alligevel.“

I den anledning vil vi fortælle hovedsagen af Galileis historie.

Galilei var katolik, født i Pisa af florentinsk adel i 1564; 1589 blev han universitetsprofessor i matematik sammesteds. Navnlig ved sin vigtige opdagelse af lovene for fritfaldende legemers faldhastighed — love, der kulkastede de hidtidige videnskabelige meninger, kom han til at synes datidens filosoffer og

naturgranskere en revolutionær. Han forlod da Pisa og fik i 1592 professorat i Padua.

Herfra skrev han i 1597, at han holdt Pythagoræernes og Kopernikus' anskuelse om, at solen staa stille og jorden bevæger sig om den, for langt sandsynligere end Aristoteles' og Ptolemæus', at det er solen som dreier sig om jorden. Og i et andet brev, til astronomen Johannes Kepler, bekjender han sig som mangeaarig tilhænger af det nye system. Dog vovede han ei at offentliggjøre beviserne, han havde samlet imod det gamle system om jordens stillestaaen, for ikke at blive til spot; beviserne var nemlig dengang ikke afgjørende. Men da han i 1608 havde lavet sig en kikkert, aabnede himmelverdenen sig for granskerens blik og beviste rigtigheden af Kopernikus' hypotese. Frugten af sine forskninger nedlagde Galilei nu i en bog, som Kepler i 1610 lod trykke og forsvarede. Samme aar blev Galilei igjen ansat ved Pisas universitet men boede i Florents.

Da man i Rom var af forskellige meninger angaaende opdagelserne, indbød hans venner ham did for at overbevise tvivlerne. I mars 1611 gav han sig paa vei med sine kikkerter. Han modtoges med største hæder af pave Paul V og kardinalerne. Jesuitkardinalen Bellarmine lod fire fremragende matematikere i Rom anstille iagttagelser og afgive sit skøn angaaende Galileis astronomiske opdagelser; de kom til samme erkjendelse som han. Dog var dette ingen theologisk godkjendelse. I juli reiste han atter hjem.

1612 udgav han et skrift om solpletternes aarsag og deres beviskraft i spørgsmaalet om solens omdrejning; her hævdes det kopernikanske system som ubetinget rigtigt. Han fik mange anerkjendelser, deriblandt af kardinal Barberini, fra 1623 pave Urban VIII. Men man varselede ham dog ilde fra hans misundere og øvrige modstandere. Størsteparten af naturforskere og filosoffer afviste den nye lære; Pisa-universitetet blandt andre forpligtede sine medlemmer til at lære det gamle.

Sagen blev dog først farlig, da modstanderne drog kampen over paa theologisk felt. Flere verker var udgivne mod Nikolaus Kopernikus, den i 1543 afdøde polske domherre og astronom, med paastand om, at denne kom i strid med bibelen; det samme fandt censorerne i Rom at sige angaaende enkelte ting i Galileis skrift om solpletterne. Men i Florents var det, at naturforskere og teologer sluttede sig sammen om at bebjæmpe ham, og Galilei gav dem svar i et brev til matematisk professor Castelli under 21de decbr. 1613. Deri kom han ogsaa ind paa reglerne om bibelfortolkning. Hovedpaastanden var, at medens man i frølsesandhederne ubetinget maatte holde sig til skriften, burde denne i sager, der angik naturen, udlægges efter videnskabens sikre resultater, og dens imod samme tilsyneladende stridige udtryk med tilsidesættelse af skriftordets bogstavlyd forklares som en lempelse efter daglig tale. I denne paastand stømte han med den nutildags godtkjendte methode, men var i strid med hids theologiske opfatning.

En sortebrøder udtalte sig fra prædikestolen imod den hele sag og angav Galilei for inkvisitoren i Flo-

rents; og da disciple af Galilei i et brev til Castelli gik endnu videre overfor den hl. skrift end deres mester, klagedes der hos indexkongregationen i Rom, for hvilken sortebrøderen gav møde i mars 1615. Hans anklage for kjetteri blev afvist; og Galileis venner i Rom holdt frifindelsen af hans lære for vis.

Da fuldendte Galilei et verk om naturvidenskabens forhold til bibelen og erklærer deri sin beredvillighed til at underkaste sig Kirkens kjendelse. Forøvrigt korrekt, indskrænker dette verk theologiens omraade saaledes, at den retmæssige slutning maatte føre til en fuldstændig skilsmisse imellem religion og videnskab. Dette blev skjæbnesvangert for Galilei.

Han begav sig selv til Rom og fandt atter den bedste modtagelse. Anklagerne imod ham personlig bragtes til taushed, men de imod Kopernikus og hans lære ikke. Og da han saa personlighed heri, trængte han imod sine venners raad paa dom.

I februar 1616 blev da sætningerne om, at solen er verdens midtpunkt og derfor ubevægelig i rummet, og at jorden ikke er ubevægelig, samt daglig bevæger sig om sig selv — forelagde inkvisitionens theologiske raadgivere til skjøns afgivelse. Enstemmig erklærede de sætningerne for stridende mod filosofi, bibel og tro. Paa grundlag heraf paalagde kongregationen kardinal Bellarmin at formane Galilei til at opgive sin anskuelse, og dersom han ei vilde, skulde der gives ham besked i pavens og kongregationens navn: enten maatte han opføre med at lære og behandle den nævnte anskuelse, eller han vilde blive sat i fængsel. Der forbydes ham altsaa ikke at mene hvad han vil, men udtrykkelig kun at fremsætte sin mening. Denne meddelelse fik han den 26de februar, og han tilsagde lydighed mod forbudet.

Indexkongregationen forbød Kopernikus' bog om himmellegemernes kredsbbevægelse, der først efter hans død blev færdig fra trykken og udgaves af en apostat Osiander; dog gjaldt forbudet kun, „indtil bogen bliver rettet“ — nemlig indtil læren i den blot opstilles som hypothese.

Der foreligger i disse to erklæringer fra kongregationerne naturligvis ingen af den slags, som falder ind under pavens ufeilbarhed; og det allerede af den grund, at det ikke er paven som Kirkens øverste lærer, men det er kardinalkongregationen med paven som formand i sin spidse, der udstedte de anførte erklæringer. Ikke heller kan de bringes i felten imod Kirkens ufeilbarhed, da ingen kongregation, men det samlede episkopat er Kirken. (Fortsættes.)

Nordisk ugeblad.

Det er „St. Olaf“ en kjær pligt, ved sin første fremtræden hjerteligst at hilse sin ældre skandinaviske broder, det i Kjøbenhavn udkommende Nordisk Ugeblad. Under forskjellige navne har det nu allerede i 37 aar staaet ene paa pressens valplads og forsvaret Kirkens hellige interesser; med freidigt, altid usvækket mod er det stedse traadt i skranken for Guds sag i

tunge som i lyse tider. Vi kan ingen bedre ros give end vor erklæring om at ville bestræbe os for at efterfølge dets eksempel; og vi skal kjæmpe trofast, ufortrødent ved dets side.

Hvo der har læst vort program, vil have set, at det ingenlunde er „St. Olafs“ opgave at gjøre „Ugebladet“ overflødig. Tvertimod forbliver dette ogsaa for vore læsere af betydning, saa vi opfordrer alle til at beholde det, og at abonnere paa det, om nogen ikke allerede holder det.

Altsaa: Fram kristmænd, korsmænd! unitis viribus!

Paven som voldgiftsmand.

Det er endnu i frisk minde, at paa fyrst Bismarks opfordring bilagde pave Leo som voldgiftsmand for faa aar siden den mellem Tyskland og Spanien opstaaede tvist angaaende Karolinesøerne i Østasien.

Nu bliver Pavens mægling paakaldt af republikerne Paraguay og Bolivia i Sydamerika i lignende anledning. Imellem disse to lande er der opstaaede ganske alvorlige rivninger grundet paa grænsereguleringer. Istedendfor nu at bringe begge lande til fordærvsens rand ved en blodig krig og maaske ødelægge det ene af dem, er begges regjeringer komne overens om at forelægge den hl. Fader deres begrundede krav ved særlige afsendinge, og derefter underkaste sig hans kjendelse. Den hl. Fader har beredvillig taget sig af sagen; de indledende forhandlinger er allerede gjorte, og en særlig afsending har begivet sig paa den lange reise til hjertet af Sydamerika for at undersøge sagen nærmere paa selve stedet.

Det protestantiske blad „Sunday Times“ offentliggjorde for nylig en artikel, som opfordrer til at udnævne Paven til øverste voldgiftsdommer mellem nationerne for at forhindre den ødelæggende krig imellem Europas folk.

Et ønske.

„Stavangeren“ for 1ste ds. tager ordet for stiftsstadens henlæggelse fra Kristianssand til Stavanger og anbefaler gjenoprettelse af Stavanger 500-aarige bispe-sæde, som før forandringen i 1684. De godtfolk skulde holdt fast paa bisperne, da de havde dem; selv om bladets ønske bliver efterkommet, faar byen dog ingen virkelig biskop, men kun en lægmand, som fører navn af biskop. Men vi vil give et godt raad: samtlige katolske bispedømmer bestaar kirkeretslig endnu; henvender Stavangerne sig til deres retmæssige kirkelige foresatte — pave Leo XIII — kan de uden synderligt besvær faa sig en biskop med gyldig vielse igjensom i de gode gamle dage. Dog, dette raad bliver neppe fulgt endnu.

De sidste Kartheusere.

Historisk fortælling fra den engelske reformations dage,
af Pius Wolfram.

I.

Det var om vaaren i aaret 1532. Henad den gade, som førte fra Brenford til Isleworth paa den venstre Themsbred, red tre unge mænd, øiensynlig i bedste humør. To af dem syntes at tilhøre de høiere stænder, thi klæderne og hestene tydede paa rigdom, medens den tredje, der sad paa en mager traver, paa grund af sin baret og sin lange, sorte kappe visselig maatte tilhøre advokatstanden.

„Ja, Richard, du kan takke Gud og Bedyll her, at du nu glad og munter tør trave hjemover, atter betragte Englands skjønne marker og igjen drikke dig en slurk egte rinskin.“

„Hvad, hvem skal jeg takke?“ sagde Richard, over hvis ansigt der udbredte sig en let bleghed. „Den, som stoler paa andre, gaar let tilgrunde! Egentlig tilkommer takken mig alene. Havde jeg ikke selv revet mig ud af klemmen, saa havde hverken himmelen eller denne vor ven Federfuchser reddet mig.“

„Hvad siger du? Jeg forstaar dig ikke, Richard; har ikke Bedylls forsvarstale eftervist, at du først efter gjort gjerning ankom til ulykkesstedet?“

„Det har han rigtignok. Men jeg har svoret paa, at jeg kjendte den enøiede smed fra Petersham, løb efter ham, men kunde ikke mere indhente ham, og da smeden allerede længe har havt et daarligt rygte og siden hin tid er sporløst forsvunden, har man troet mig.“

„Har du da, — Richard, jeg kan ikke tro det — svoret paa en usandhed? — Nei, det kan jeg aldrig antage!“

„Nu, hvad da? — Om jeg siger noget og rækker de tre fingre iveiret eller stikker dem i et glas malvasier, kan da være hip som hap. Lad mig være fri for disse narrestreger. Sagen er simpelthen denne: Jeg red henimod aften bort fra Fulham. Ved indgangen til den store almeland, som paa denne side af Fulham strækker sig langs flodbredden, sidder en mand ved siden af veien. Han lader til at være en kræmmer, der nu sidder og tæller de penge, han har skrabt sammen paa markedet. Just som jeg rider forbi ham, staar han pludselig op og griber efter sin stok, der stod stukket i jorden ved siden af ham. Min hest studser ved synet heraf, springer nogle skridt tilbage, steiler og vil ikke for nogen pris gaa videre. Men denne kræmmersjæl staar der og ler og ser paa mig, hvorledes jeg med nød og neppe formaar at holde mig i sadelen. Da blev jeg paa en Gang saa vred, at jeg gav hesten et ordentligt slag med næven. Denne springer op paa alle fire og gjør et sæt forover. Jeg havde vendt pisken om, og i samme øjeblik, som hesten løber forbi kræmmeren, der endnu sad og lo, giver jeg ham med blykolben af min pisk et slag paa sin enfoldige hjerneskele, saa han med et ligger strakt til jorden, som om han var rammet af lynet. Manden var

død som en sild. Hesten var løbet omtrent hundrede skridt, da standsede den paa en gang af udmattelse. Jeg saa mig tilbage, og nu lagde jeg tydelig merke til, hvorledes den røde kjeltring bøiede sig over liget og holdt paa at tage pengene ud af lommerne paa den døde. Det er hele historien; den er vistnok lidt ubehagelig. Men hvad skal man bryde sig om et slikt elendigt kreatur. Den eneste skade er, at staten ikke mere faar nogen skat af ham.“

Under denne fortælling var advokaten rolig redet videre, og nu og da havde der lynsnart vist sig et fult smil i hans skarpe ansigtstræk. Men den anden reisefælle, William Horne, var bleven hvid og rød af skræk; han havde ikke før faaet sin Tunge løs, indtil han endelig nølende udraabte: „Saa var du jo en morder og en meneder, Richard!“

„Jeg sagde dig jo, William, vreden fik overhaand over mig, og saa tugtede jeg skurken, det er det hele.“

At jeg saa derefter ikke selv strak mit hoved i strikken, kan vel ingen fortænke mig i.“

William Horne var en høj, slank yngling; han saa livlig ud, hans farve var blomstrende, hans runde ansigt ærligt og oprigtigt, hans gemyt let bevægeligt, livligt og fyrgt. Men hans viljekraft, der af naturen ikke var sterk, havde under omgangen med den egenkjerlige og stolte Richard tabt sin sidste styrke. Hertil kom, at Richards søster Alice var hans forlovede, og alt dette tilsammen stoppede munden paa ham. Han taug — nu da han paa det lydeligste skulde have fordømt denne dobbelte ugjerning.

Tause red endelig alle tre ved siden af hverandre gjennem den skog, som dengang endnu bedækkede hin skjønne egn, der nu saa yndig er prydet med haver og villaer.

Klokken var endnu ikke fem om eftermiddagen, og dog var det begyndt at blive skummelt. Enkelte vindstød fik de svære bøgegrene til at give sig, medens andre oprørte Themsens bølger. Ængstelig saa advokaten til alle kanter, betragtede de mørkegraa skymasser, der holdt paa at trække op, og de klare lyn, som oplyste horisontens rand; endelig sagde han sit alvorlige ord:

„Richard, er der intet ly her i nærheden? Vi faar et frygteligt tordenveir, og bliver fuldstændig gennemvaade.“

„Pyt, hvad gjør det?“ sagde Richard, „din læderhud vil med lethed holde det ud. Lad os heller ride rigtig hurtig, saa er vi i Kurdenhouse om et kvarters tid; der kan vi jo blive, til uveiret er over.“

Han gav sin hest af sporene, og afsted bar det i susende trav. Men døden rider hurtigere. I samme øjeblik, som de naaede det nærmeste sted, hvor floden gjorde en bønning, og veien svingede indover mod byen, der laa et stykke inde i landet, slog der pludselig en flammende lynstraale ned fra himmelen — et voldsomt brag ... saa en dyster hemmelighedsfuld stilhed.

(Fortsættes.)

Indenlandske efterretninger.

Hr. pastor **Hagemann**, sogneprest for St. Olafs Kirke, er igaarmorges hjemkommen fra en sundhedsreise; hr. pastor **Wang**, Præfektorets sekretær, der er paa missionsreise i Amerika, kommer tilbage i juni.

Storthinget. Der er indbragt kongeligt forslag om, at der af statskassens beholdning bliver dannet et fond paa 200,000 kr. Deraf skal selskaber og private kunne erholde laan til anskaffelse og udrustning af fartøier, som er skikkede til havfiske, og til fremme af anlæg for fiskens tilvirkning og forædling.

Den 3die ds. besluttede storthinget med 75 stemmer imod 39, mest af det rene venstre, ikke at nedsette udgifterne for kongehuset, der beløber sig til 436,000 kr.

Torskefiskeriet giver iaar et meget tarveligt udbytte; heldigvis staar priserne høit.

Socialdemokraterne i Kristiania holdt sidste søndag et støierende optog for at protestere imod, at storthingets tryksager bliver trykte i udlandet, medens typograferne her har nedlagt arbeidet.

I Skroven savnedes efter et uveir, der opstod pludselig i onsdags, den 27de, to baade fra Hammersø med syv mand og i Storvaagen en baad med tre mand. Flere baade fra Kabelvaag maatte indbjerge sig til Skroven, tildels med forrevne seil.

Natten til den 30te mars udbrød **ildebrand** i et pakhus i Henningsvær ved selvantændelse af en del tougværk og olieklæder. Ilden ødelagde pakhuset med derværende varelager og et tilstødende vaaningshus, ligesom den beskadigede flere bygninger. Nogle handelskarle, der havde varer staaende i pakhuset, lider betydelige tab, deriblandt én henved 8,000 kr.

Soulykker. Natten til 1ste april grundstøtte dampskibet „Domino“ paa vei til Trondhjem ved Tyrhaug fyr; ladningen blev losset, og i torsdags blev skibet ved høivande bragt flot. — Næste nat satte strømmen bark „Frey“ af Soon, fra Boness til Trondhjem med kul, ind paa land. Den strandede i brændingerne ved Hesteskjær, hvor den slap anker og forlodes læk af mandskabet. Skibet skal bugseres til Kristiansund. — Slup „Brødrene“ af Mandal strandede den 29de mars i Graadyb under sterk taage. Mandskabet reddedes, men skibet er tabt.

Indebrændt. 30te mars indebrændte ifølge „Morgbl.“ et barn i Gran i sine forældres hus.

Hs. Maj. Kongen afreiser idag, søndag, til Carls-crona for at overvære prinsesse Bernadottes daab.

Jernbane til Sulitjelma. Et svensk aktieselskab forlanger af vor regering bevilgning til at anlægge en smalsporet jernbane fra Ørevand til Langevand for at befordre kobberholdigt svovlkis. Banen skal kun være 10 kilometer lang og koste 40,000 kr.

Otte fiskesmakker fra Grimsby, bemandede med 53 mand, er ifølge „Tromsø stiftstid.“ forliste med mand og mus under stormene i første halvdel af februar. Et af skibene var et ganske nyt fiskedampskib.

Udenlandske Efterretninger.

Birmingham. 26de mars holdtes høitidelig sjælemesse for hs. høiærværdighed Dr. William Ulla-

thorne, medlem af Benediktinerordenen og erkebisp af Cabasa. Indtil 1877 havde han været biskop af Birmingham og gjort sig meget fortjent. Han døde i en alder af 83 aar. Under yderst talrig deltagelse fra den kath. og prot. befolknings side fandt sørgegudstjenesten sted i den med sort smykkede domkirke. Tolv biskoper, flere abbeder, henved 300 prester og talrige deputationer fra klostre var tilstede. Staden Birmingham var repræsenteret ved sin borgermester, dennes forgjænger samt flere medlemmer af byraadet. Fra andre egne havde der indfundet sig endel fremragende katolikere.

Belgiens katolikere er blevne indbudte af erkebisp Goossens af Mecheln til et almindeligt møde den 29de og 30te ds. Foruden med det sociale spørgsmaal skal man beskæftige sig navnlig med en forøgelse af de allerede bestaaende konfessionelle skolars tal.

Portugals katolikere kommer ligeledes i april sammen til et fællesmøde, paa grev Samodas foranstaltning. Man vil her blandt andet raadslaa om, hvorledes Portugiserne bedst kan deltage i bevægelsen for at gjenerhverve den romerske stol dens frihed og den verdslige magt, hvoraf friheden er betinget.

En ny domkirke indviedes i Peking den 10de februar; det er Kinas største kirke. Høitideligheden, der forrettedes af biskopen, overvares af samtlige gesandter. Til domkirken hører seminar, skole, vaisenhus, missionshuse, verksteder o. s. v.

Fra Kjøbenhavn meldes, at „Hvidbjørnen“ søndag den 31te mars skulde afgaa til Godthaab for at hente Dr. Frithiof Nansen.

To belgiske postdampere, „Grevinde af Flandern“ og „Prinsesse Henriette“, havde den 29de mars under tæt taage et sammenstød imellem Dover og Ostende. „Grevinde af Flandern“ sank, hvorved kapteinen med 14 mand af besætningen og 4 af passagererne druknede; den ombordværende engelske post gik tabt. Blandt de af passagererne, der reddedes, var prins Jerome Buonaparte.

Blandinger.

Eiffeltaarnet i Paris er færdigt, og for bygherren, Hr. Eiffel, er søblikket til at sikre sig lønnen i klingende mynt kommet. Dette sker ved, at han grunder et „aktieselskab til udnyttelse af Eiffeltaarnet“. Selskabets grundkapital er 5,100,000 francs, tilveiebragt ved 10,200 aktier paa 500 francs. Hr. Eiffel overlader selskabet det færdige taarn med ret til at udnytte det i 20 aar, efter hvilken tid det bliver byen Paris' eiendom, da den har tilskudt 1½ million til byggeudgifterne. Eiffel faar til gjengjæld 10,000 af de 10,200 aktier som fri eiendom, og desuden halvdelen af nettoudbyttet efter samtlige aktiers tilbagebetaling. Han forbliver altsaa i grunden eier af sit taarn, og kun fordi den maade er nemmere, har han valgt at danne aktieselskabet. Det er jo sikkert lettere at sælge endel aktier paa 500 francs. end at sælge et helt taarn paa 300 meters høide, der skal kunne rumme 10,000 personer samtidig.

Priserne for bestigningen af taarnet er fastsatte. Der vil blive udstedt tre slags billetter: blaa for 5 francs. lige til den øverste spids, hvide for 3 francs. til den anden platform, og røde for 2 francs. til den første platform. Priserne er de samme dag og nat og er ens, hvad enten man gaar op ad trapperne eller lader sig heise op med en af de fire elevatorer. Opholdets varighed paa grundlag af billetten er ubegrænset for den paagjældende dag.